Fimmtudaginn 6. mars 1997.

Nr. 100/1997. **Bílastúdíó ehf.**
(Gunnar Jónsson hrl.)
gegn
tollstjóranum í Reykjavík

Kærumál. Flýtimeðferð.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Markús Sigurbjörnsson, Arnljótur Björnsson og Gunnlaugur Claessen.

Sóknaraðili skaut málinu til Hæstaréttar með kæru 28. febrúar 1997, sem barst réttinum ásamt kærumálsgögnum 3. mars sl. Kærður er úrskurður Héraðsdóms Reykjavíkur 14. febrúar 1997, þar sem hafnað var beiðni sóknaraðila um útgáfu stefnu til flýtimeðferðar á máli, sem hann hyggst höfða á hendur varnaraðila. Kæruheimild er í n-lið 1. mgr. 143. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála. Sóknaraðili krefst þess, að fallist verði á beiðni hans um flýtimeðferð málsins.

Varnaraðili hefur ekki látið málið til sín taka.

I.

Samkvæmt stefnu, sem sóknaraðili lagði fyrir dómstjórann í Reykjavík, og beiðni, sem fylgdi henni um flýtimeðferð, hyggst sóknaraðili höfða mál til viðurkenningar á skyldu varnaraðila til að tollafgreiða fjórar tilteknar bifreiðir, sem sóknaraðili hafi flutt til landsins. Sóknaraðili kveður bifreiðirnar hafa beðið tollafgreiðslu frá því í nóvember 1996, en varnaraðili hafi ekki orðið við ítrekuðum óskum sóknaraðila um að ljúka henni, þótt hann hafi sinnt öllum kröfum varnaraðila um upplýsingar og gögn eftir því, sem föng eru á. Þá kveður sóknaraðili fullreynt, að ekki muni takast að fá kröfum sínum framgengt með stjórnsýslukæru.

Í hinum kærða úrskurði er sagt frá efni bréfa, sem hafa gengið milli málsaðila í tengslum við framangreint. Af þeirri frásögn verður meðal annars ráðið, hvaða ástæður varnaraðili hefur fært fram

fyrir því, að fyrrnefndar bifreiðir hafi ekki fengist afgreiddar úr tolli.

II.

Líta verður svo á, að fyrirstaða varnaraðila gegn umræddri tollafgreiðslu sé reist á stjórnvaldsákvörðun hans um, að ekki sé, enn sem komið er, fullnægt lagaskilyrðum til að verða við þeim óskum sóknaraðila, sem að framan greinir. Er að þessu leyti fullnægt því skilyrði fyrir flýtimeðferð, sem greinir í upphafi 1. mgr. 123. gr. laga nr. 91/1991, að fyrir dyrum standi að höfða einkamál vegna ákvörðunar stjórnvalds.

Í beiðni sóknaraðila um flýtimeðferð er því ekki borið við, að úrlausn málsins geti haft almenna þýðingu. Í rökstuðningi sóknaraðila fyrir beiðninni kemur meðal annars fram, að starfsemi hans felist í innflutningi bifreiða, en hún hafi legið með öllu niðri vegna framferðis varnaraðila allt frá því í nóvember 1996. Hafi viðskiptavinir afturkallað pantanir og sóknaraðili að auki farið á mis við talsverð ný viðskipti. Þar er hins vegar ekki gerð nánari grein fyrir þeim fjárhagslegu hagsmunum, sem sóknaraðili telur vera í húfi. Er þegar af þeirri ástæðu ófært að leggja mat á, hvort fullnægt sé því skilyrði síðari málsliðar 1. mgr. 123. gr. laga nr. 91/1991 fyrir flýtimeðferð, að hagsmunir sóknaraðila séu stórfelldir. Eins og málið liggur fyrir, verður ekki heldur fallist á, að sóknaraðili hafi sýnt nægilega fram á, að brýn þörf sé vegna hagsmuna hans á skjótri úrlausn málsins, svo sem áskilið er í fyrrgreindu lagaákvæði, enda hefur hann ekki borið því við, að annars fari forgörðum hagsmunir, sem skaðabætur gætu ekki nægt til að rétta hlut hans með. Að þessu virtu verður fallist á þá niðurstöðu héraðsdómara, að skilyrði séu ekki til að verða við beiðni sóknaraðila um, að gefin verði út stefna til flýtimeðferðar á væntanlegu máli hans gegn varnaraðila.

Kærumálskostnaður verður ekki dæmdur.

Það athugast, að eins og getið er í forsendum hins kærða úrskurðar, tók héraðsdómari við upplýsingum frá varnaraðila um atvik málsins, en þær urðu meðal annars til þess, að dómarinn fékk gögn frá varnaraðila með samþykki sóknaraðila. Er niðurstaða úrskurðarins að nokkru reist á þeim gögnum. Þessi afskipti varnar-

aðila af meðferð beiðni sóknaraðila eru andstæð ákvæðum 123. gr. laga nr. 91/1991.

Dómsorð:

Hinn kærði úrskurður er staðfestur.

Úrskurður Héraðsdóms Reykjavíkur 14. febrúar 1997.

Beiðni um flýtimeðferð barst dómstjóra Héraðsdóms Reykjavíkur í hendur 7. febr. sl. Í málinu kvaðst beiðandi, Bílastúdíó ehf., kt. 470296-2409, myndu gera kröfu til þess, að tollstjórinn í Reykjavík yrði skyldaður til þess að taka til tafarlausrar tollafgreiðslu fjórar bifreiðar beiðanda, sem tilgreindar eru með sendingarnúmerum, og að tollstjóri greiddi auk þess kostnað í málinu.

Beiðandi kveðst hafa keypt þessar bifreiðar ýmist í Bandaríkjunum eða Kanada. Sér séu af seljanda gerðir tveir reikningar, annar fyrir kaupverði bifreiðanna og hinn fyrir kaupumboðslaunum þeirra, er bifreiðarnar selji sér. Engin formleg ákvörðun tollstjóra liggi fyrir um tollafgreiðslu þessara bifreiða, en eftir henni hafi verið beðið frá því í nóvember sl.

Beiðandi kveðst hafa reynt eftir stjórnsýsluleiðum að fá bifreiðarnar tollafgreiddar, en ekki tekist. Beiðninni fylgdu frávísunarúrskurðir fjármálaráðuneytis og ríkistollanefndar á stjórnsýslukærum beiðanda.

Beiðandi kveðst hafa ritað tollstjóra fimm bréf og krafist tollafgreiðslu bifreiðanna. Þau bréf fylgdu beiðninni í afriti ásamt tveimur bréfum tollstjóra. Í bréfum þessum kom fram, að tollstjóri hefur ritað þriðja bréfið, sem beiðandi sendi dómstjóra í símbréfi 10. þ. m.

Í fyrsta bréfi tollstjóra til beiðanda, sem dagsett er 18. des. sl., er vitnað til símskeytis beiðanda, þar sem farið er fram á, að tollstjóri upplýsi, hvaða gögn vanti, til þess að hægt sé að tollafgreiða umræddar bifreiðar. Í bréfi tollstjóra segir m. a. eftirfarandi:

„Við tollafgreiðslu þessara ökutækja hefur verið lagður fram einn reikningur fyrir hvert ökutæki. Samkvæmt upplýsingum, er embættið hefur aflað sér frá hinum erlenda seljanda, voru gefnir út tveir reikningar fyrir hvert ökutæki. Einnig hafið þér sýnt starfsmönnum embættisins annað eintak reikningsins, en neitað afhendingu þess.

Þar sem ljóst má vera samkv. ofanrituðu, að gefnir hafa verið út fleiri reikningar en framvísað hefur verið við tollyfirvöld, verður afhending ofangreindra ökutækja ekki heimiluð, fyrr en bæði eintök reikninganna hafa verið lögð fram og fyrrgreindar aðflutningsskýrslur leiðréttar til samræmis við það."

Lögmaður beiðanda svarar bréfi tollstjóra samdægurs og greinir þar frá

því, að annar reikningurinn af tveimur sé fyrir kaupumboðslaun seljanda bifreiðanna og slík þóknun reiknist ekki til stofns fyrir aðflutningsgjöld, og kveðst ekki sjá, hvaða heimild tollstjóri hafi til þess að krefja um reikningana. Kaupumboðslaunin séu einungis mál beiðanda og seljanda bifreiðanna. Segir síðan orðrétt í bréfinu:

„Í ljósi þess, að umbjóðandi minn hefur ítrekað reynt embættið að því að veita óviðkomandi aðgang að upplýsingum, sem eiga að vera einungis á milli hans og embættisins, kærir hann sig ekki um að afhenda því trúnaðarupplýsingar um viðskipti fyrirtækis síns."

Hinn 20. desember sl. ritar skrifstofustjóri tollstjóra lögmanni beiðanda bréf og segir þar umbeðin gögn, þ. e. framangreinda reikninga, ekki hafa verið lögð fram, og muni embættið ekki veita heimild til tollafgreiðslu, fyrr en úr hafi verið bætt, sbr. 2. mgr. 22. gr. tollalaga.

Sama dag ritar lögmaður beiðanda tollstjóra bréf og kveðst reiðubúinn til þess að koma á fund tollstjóra og sýna umbeðin skjöl og krefst þess, að hann og umbjóðandi sinn verði tafarlaust boðaðir á fund embættisins með pappírana eða bifreiðarnar verði tollafgreiddar á sama hátt og aðrar þær bifreiðar, sem beiðandi hafi flutt inn fyrr á árinu.

Í bréfi lögmanns beiðanda til tollstjóra, dags. 3. janúar sl., kveðst hann hafa afhent öll gögn, sem nauðsynleg séu til tollafgreiðslu bifreiðanna. Í bréfinu er að finna sundurliðun þess, hvernig kaupumboðslaun skiptist á bifreiðar, og virðist því hafa verið um það að ræða, að ekki hafi verið gerður sérstakur reikningur fyrir hverja bifreið, þótt ekki komi það skýrt fram. Í bréfinu er farið fram á tollafgreiðslu bifreiðanna án frekari tafar.

Þessu bréfi svarar skrifstofustjóri tollstjóra með bréfi, dags. 6. jan. sl. Segir þar orðrétt:

„Ekki verður tekin afstaða til þess af hálfu embættisins, hvort framangreindur „miscellaneous" kostnaður er tollskyldur eða ekki, fyrr en borist hefur frá útflytjandanum í Kanada sundurliðun á þeim kostnaði, sem hér um ræðir, ásamt tilvísun í þau viðskipti, sem hver upphæð tilheyrir. Venjulega tekur nokkrar vikur eða jafnvel mánuði fyrir embættið að afla slíkra upplýsinga eftir hefðbundnum leiðum, þ. e. í þessu tilviki með formlegri beiðni til kanadískra tollyfirvalda. Einfaldast og tafaminnst fyrir íslenskan innflytjanda er, að hann afli umbeðinna upplýsinga sjálfur og komi þeim á framfæri við tollstjóraembætti, enda er og innflytjanda skylt að leggja fram slík gögn skv. 1. mgr. 19. gr. tollalaga nr. 55/1987 og heimilt að neita honum um tollafgreiðslu, þar til úr hefur verið bætt, sbr. 2. mgr. 22. gr. sömu laga, eins og getið var um í bréfi embættisins til yðar, dags. 20. 12. 1996."

Lögmaður beiðanda ritar tollstjóra bréf sama dag og segir þar, að umbjóðandi sinn muni að beiðni embættisins leitast við að fá frekari sundurliðun á kaupumboðslaunareikningunum með faxi svo skjótt sem kostur sé. Hann kveðst ítreka fyrri áskorun um, að bifreiðarnar verði tollafgreiddar án frekari tafar, og lýsir því yfir, að umbjóðandi sinn sé reiðubúinn að leggja fram tryggingu fyrir viðbótartolli, sem kynni að verða lagður á, eftir að umbeðnar upplýsingar hafi borist.

Hinn 10. febr. hringdi tollstjóri í dómstjóra og greindi frá því, að hann hefði fengið beiðni lögmanns beiðanda um flýtimeðferð símsenda. Enn fremur greindi tollstjóri frá því, að hann hefði krafist rannsóknar Rannsóknarlögreglu ríkisins á viðskiptum innflytjanda, þ. e. beiðanda, og kært þau. Þá hefði hann krafist upptöku hinna innfluttu vara skv. 136. gr. laga nr. 55/1987.

Dómstjóri hafði samband við lögmann beiðanda og óskaði eftir því að fá framangreinda kæru senda, hefði lögmaðurinn hana undir höndum. Lögmaðurinn kvað svo ekki vera, en hann hefði einungis frétt á skotspónum, að til stæði að kæra viðskiptin til rannsóknarlögreglunnar. Með samþykki lögmannsins leitaði dómstjóri eftir því við tollstjóra, að hann sendi dómstólnum kæruna, sem reyndust vera tvær, þegar til kom, og varða þær fjórar bifreiðar sem krafist er, að verði tollafgreiddar. Kærurnar bárust dómstjóra 12. febrúar. Hinn 13. febrúar tjáði dómstjóri lögmanni beiðanda, að hann myndi synja um flýtimeðferð, og óskaði lögmaðurinn þá eftir því, að kveðinn yrði upp úrskurður þar um skv. 3. mgr. 123. gr. laga nr. 91/1991.

Niðurstaða.

Í 1. mgr. 123. gr. laga nr. 91/1991 er kveðið á um það, að aðili geti óskað eftir flýtimeðferð einkamáls, hyggist hann höfða mál vegna ákvörðunar eða athafnar stjórnvalds og það færi ella eftir almennum reglum laganna. Auk þess þarf að vera brýn þörf á skjótri úrlausn, enda hafi hún almenna þýðingu eða varði stórfellda hagsmuni aðilans.

Þótt ekki sé beint getið um athafnaleysi stjórnvalds, verður að skýra lagagreinina svo, að það geti verið jafngildi stjórnarathafnar eða ákvörðunar. Með tilvísun til þess, sem að framan er rakið um samskipti tollstjóra og beiðanda, þykir ekki vera um að ræða það athafnaleysi í skilningi lagagreinarinnar, enda þótt bifreiðarnar hafi ekki enn verið tollafgreiddar, að fullnægt sé því skilyrði til þess að heimila flýtimeðferð, og verður beiðninni því hafnað. Má auk framangreinds hafa í huga ákvæði 3. mgr. 102 gr. laga nr. 91/1991, þar sem tollstjóri hefur kært viðskipti beiðanda með bifreiðarnar fjórar til rannsóknarlögreglu og krafist upptöku þeirra.

Friðgeir Björnsson dómstjóri kvað upp úrskurð þennan.

Úrskurðarorð:

Beiðni Bílastúdíós ehf. um flýtimeðferð í máli því, sem félagið hyggst höfða gegn tollstjóranum í Reykjavík, er synjað.